

Til praktiserende læger på Færøerne

Henvisning til klinisk diætist i primær sektor

På Færøerne kan praktiserende læger henvise til diætbehandling ved klinisk diætist i primær sektoren, hvis patienten opfylder én eller flere af nedenstående henvisningskriterier. Heilsu trygd har fire kliniske diætister fordelt i henholdsvis i Tórshavn, på Sandø, i Kollafirði, i Miðvági, i Vági, på Tvøroyri, i Runavík og Klaksvík.

Diætisterne har fælles visitation af henvisninger og den enkelte diætist i området indkalder og booker patienter til konsultation.

Hvem kan henvises til diætist i primær sektor

(Uddybet nedenfor)

Voksne (> 18 år) med:

- Type 2 diabetes (HbA1c: ≥ 48 mmol/mol)
- Prædiabetes (HbA1c: 42-47 mmol/mol)
- Dyslipidæmi (hyperkolesterolemia /-triglyceridæmi) og/eller hjertekarsygdom
- KOL
- Underernæring (BMI $< 20,5$ kg/m², utilsigtet vægttab og/eller nedsat appetit på grund af sygdom)
- Adipositas (BMI > 30 kg/m²) med kommende eller påbegyndt opstart af vægtreducerende medicin
- Adipositas med komplikationer (BMI > 35 kg/m² kombineret med én eller flere komplikationer)
- Gastroenterologiske problemer
- Fødevareoverfølsomhed (allergisk og ikke-allergisk) og intolerancer

Børn med:

- BMI $> 90\%$ percentilen (+2SD)
- Dårlig trivsel (lav BMI og/eller ensformige/selektive kostpræferencer)
- Fødevareoverfølsomhed (allergisk og ikke-allergisk) og intolerancer

Bemærk

Voksne og børn med type 1 diabetes og kvinder med gestationel diabetes, skal fortsat følges på Landssygehuset. Komliceret intolerancer og/eller fødevareallergi er fortsat tilknyttet Landssygehusets diætister.

Procedure

Henvisning sendes via Cosmic til "Dietistar í primæra økinum". Henvisningen ligger under fanebladet Rekvirition og svar > Registrer henvisning > Udadgående, hvor "modtagende enhed" er Dietistar í primæra økinum.

Henvisningskriterier

Henvisningen bør indeholde alle relevante oplysninger som kan optimere og understøtte behandlingen, herunder detaljerede oplysninger om aktuel tilstand, sygehistorie, kormorbiditet, dispositioner og hvordan tilstanden er forsøgt behandlet tidligere. Vægt og højde skal være af aktuel dato. Relevante målinger skal højst være 3 måneder gamle og lægemiddellisten opdateret.

Uddybende henvisningskriterier

Voksne med type 2 diabetes og prædiabetes

- Patienter med type 2 diabetes (HbA1c: ≥ 48 mmol/mol), hvor ændringer i madvaner og livsstil kan medvirke til forbedring af metaboliske risikomarkører
- Patienter med prædiabetes (HbA1c: 42-47 mmol/mol), hvor ændrede madvaner kan forebygge udviklingen af diabetes

Relevante målinger:

- Blodtryk, HbA1c og lipidstatus (total kolesterol, HDL-kolesterol, LDL-kolesterol og triglycerid)
- Vægt og højde

Dyslipidæmi og/eller hjertekarsygdom

- Patienter med hypertension, hyperkolesterolæmi og dyslipidæmi, hvor diætbehandling kan medvirke til at reducere risiko for hjertekarsygdom
- Patienter der har/har haft hjertekarsygdom hvor diætbehandling kan forebygge yderligere tilfælde

Relevante målinger:

- Blodtryk, HbA1C, lipid status (total kolesterol, HDL-kolesterol, LDL-kolesterol og triglycerid)
- Vægt og højde

Voksne med KOL og/eller underernæring

- BMI $< 20,5$ kg/m² eller utilsigtet vægttab i forbindelse med alvorlig sygdom fx cancer, KOL og/eller nedsat appetit
- *Er underernæring psykisk betinget som ved spiseforstyrrelse, fx anoreksi eller ortoreksi henvises patienten til psykiatrien*

Relevante målinger:

- Vægt og højde

Voksne med adipositas

- BMI > 30 kg/m² hvor der er godkendt indikation til vægttabsinducerende medicin som tillæg til en energireduceret kost og øget fysisk aktivitet.
- BMI > 35 kg/m² med komplikationer, hvor vægttab formodes at kunne afhjælpe fysiske komplikationer relateret til den aktuelle vægt, fx søvnapnø, hypertension, ledsmerter, krav om vægttab inden anden behandling og manglende blå bog (sundhedsattest til sømænd) som følge af aktuelle vægtstatus.
- *På nuværende tidspunkt kan ukompliceret og ikke behandlingsgodkendt adipositas ikke henvises til diætist i primær sektor. Ved spiseforstyrrelse, herunder Binge Eating Disorder (BED), henvises patienten til psykiatrien*

Relevante målinger:

- Vægt og højde

Voksne med gastroenterologiske problemer

- Ved mistanke om irritable tyktarm (IBS) og symptomer forenelige med IBS ud fra Rom III kriterierne
- Forstoppelse, diarré eller andre mavetarmrelaterede gener forårsaget af anden sygdom

Relevante målinger:

- Detaljerede oplysninger om forløb, eventuelle indlæggelser, udredning, familiær disposition og aktuel status

Fødevareoverfølsomhed (allergisk og ikke-allergisk) og intolerancer

- Ved konstateret fødevareoverfølsomhed for fødevarer herunder
  - Æg
  - Mælk
  - Soja
  - Jordnødder og trænødder
  - Fisk og skaldyr
  - Hvede (gluten)
  - Laktoseintolerance

Kompliceret intolerancer og/eller fødevareoverfølsomhed er fortsat tilknyttet Landssygehusets diætister.

Børn med adipositas

- Børn fra 2 år med BMI > 90% percentil (+2SD) ifølge vækstkurver i Cosmic eller nedenstående:
  - Piger – BMI for alder http://xn--vkstkurver-d6a.dk/PDF/pige_BMI_0_20_aar.pdf
  - Dreng - BMI for alder http://xn--vkstkurver-d6a.dk/PDF/dreng_BMI_0_20_aar.pdf

Relevante målinger/oplysninger

- Oplysninger om disponering
- Vægt, højde og vækstkurve

Børn i dårlig trivsel

- Lavt BMI eller BMI som ikke følger vækstkurven
- Ensformige madvaner hvor lægen vurderer der er risiko for fejl- og/eller underernæring

Relevante målinger/oplysninger:

- Lægens vurdering af årsag til problemet
- Vægt, højde og vækstkurve

Fødevareoverfølsomhed (allergisk og ikke-allergisk) og intolerancer

- Ved konstateret fødevareoverfølsomhed for fødevarer herunder
  - Æg
  - Mælk
  - Soja
  - Jordnødder og træ nødder
  - Fisk og skaldyr
  - Hvede (gluten)
  - Laktoseintolerance

Kompliceret intolerancer og/eller fødevareoverfølsomhed er fortsat tilknyttet Landssygehusets diætister.

Kort om kliniske diætister

Titlen klinisk diætist er beskyttet og kan kun praktiseres af sundhedsfaglige med autorisation fra Sundhedsstyrelsen. Uddannelsen til klinisk diætist er en 3,5 årig ernæringsvidenskabelig professionsbachelor. Kliniske diætister er den eneste faggruppe med en naturvidenskabelig uddannelse i diætbehandling af sygdomme og en dybdegående viden om sammenhængen mellem mad, sundhed og sygdom.

Diætbehandling

Diætbehandling er primært et individuelt behandlingsforløb. Diætbehandlingens formål er at vedligeholde eller genoprette tilfredsstillende ernæringstilstand. Første konsultation varer cirka 1 time, og opfølgende konsultationer varer omkring 30 min. Diætbehandling omfatter en omfattende dataindsamling (herunder kostanamnese), diætetisk diagnose/problemstilling, intervention/monitorering samt evaluering.

Kontakt:

Fælles e-mail: dietist@kl.fo

Beinta Mohr Leo, aut. klinisk diætist på Suderø (Vági og Tvøroyri) tlf. 793031. *Koordinator for diætister i primærsektoren*

Did Nicolajsen i Tórshavn, på Sandø, i Kollafirði og i Miðvági tlf. 793034

Jórun Klein, aut. Klinisk diætist i Tórshavn, på Sandø, i Kollafirði og i Miðvági tlf. 793035

Katrine Lindberg Hansen, aut. klinisk diætist i Runavík og Klaksvík. Tlf. 793036